

Диссертациялық кеңестің 2021 жылы жасаған жұмысы туралы ЕСЕБІ

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ жанындағы философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін беру үшін диссертациялар қорғалатын Диссертациялық кеңес

Диссертациялық кеңестің төрағасы философия ғылымдарының докторы, профессор Масалимова Алия Рмғазықызы

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ ректорының 18.02.2019 жылғы №49 бұйрығымен бекітілген

Диссертациялық кеңеске төмендегі мамандықтар бойынша диссертацияларды қорғауға қабылдауға рұқсат етіледі

6D020100 - Философия;

6D020400 - Мәдениеттану;

6D020600 - Дінтану;

6D021500 - Исламтану.

1. Өткізілген отырыстар саны туралы мәліметтер.

2021 жылдың 15 қаңтары мен 29 қаңтары аралығында диссертациялық кеңестің 2 отырысы өткізілді, оның 2 диссертацияны қорғауға арналды, оның ішінде 2 отырыс Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2020 жылғы 1 сәуірдегі №123 бұйрығына, Алматы қаласы Бас мемлекеттік санитарлық дәрігерінің 2020 жылғы 11 мамырдағы №27 қаулысына сәйкес онлайн форматта өткізілді.

2. Мәжілістердің жартысынан азына қатысқан диссертациялық Кеңес мүшелерінің тегі, аты, әкесінің аты (болған жағдайда). Шетелдік ғалым PhD доктор Чарльз Уеллер және филос.ғ.д., профессор Сейтахметова Н.Л. диссертациялық Кеңес мәжілістерінің жартысынан азына қатысты.

3. Докторанттардың және олардың білім алған орны көрсетілген тізім.

1. Шакиров Сымбат Еркебаевич - Л. Гумилев атындағы ЕҰУ (6D020400 - Мәдениеттану)

2. Маликова Асель Маликқызы - Л. Гумилев атындағы ЕҰУ (6D020400 - Мәдениеттану)

4. Мынадай бөлімдері белгіленіп көрсетілген, есепті жыл ағымында кеңесте қаралған диссертацияларға қысқаша талдау: қаралған жұмыстар тақырыптарына талдау; диссертациялар нәтижелерінің практикалық қызметке енгізу деңгейін талдау.

Шакиров Сымбат Еркебаевичтың «6D020400 – Мәдениеттану» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алуға ұсынылған «Әлеуметтік қақтығыс және әлеуметтік медиация: мәденифилософиялық талдау» диссертациясы. Өтініш беруші көтерген проблема бүгінгі күннің өзекті мәселесі. Медиацияны және оның қақтығыстарды шешудегі ролін зерттеу қажеттілігі қазіргі шынайылықпен негізделеді, өйткені қақтығыстар көбінесе мәдени және өркениеттік

айырмашылықтар негізінде болады. Сондықтан бүгінгі күні және келешекте қоғамдағы әлеуметтік мінез-құлық, этносаралық және конфессияаралық диалог мәселелері өзекті болып отыр. Медиация революциялық өзгерістер парадигмасын қабылдамайды және проблемаларды күшпен шешуді қабылдамайды.

Диссертациялық зерттеу тақырыбының өзектілігі қақтығыс құбылысын зерттеудің теориялық маңыздылығымен шектелмейді, өйткені Қолданбалы мәдениеттану саласындағы қазіргі жағдай ғылымның алдына реформаланған қоғамның даму перспективаларын әлеуметтік-мәдени жобалау және бағдарламалау кезінде медиация құралдарын қолдану технологияларымен байланысты міндеттерді қояды. Бұл көбінесе мемлекеттік және басқа басқару құрылымдарының конфликтогендік процестерді реттеудің процесін, оларды қоғам мен әлеуметтік топтардың азды немесе көпті жайлы өмір сүруі үшін бағыттап отырып, «басқару» деңгейіне байланысты.

Зерттеудің теориялық және практикалық маңыздылығы ондағы нақты материал мен оны түсіндіруді әлеуметтік-мәдени практиканың әртүрлі аспектілеріне қатысты әртүрлі зерттеулерде қолдануға болатындығымен негізделеді.

Жүргізілген зерттеудің маңыздылығы сондай-ақ қоғамдық сананы жүйелі жаңғырту жағдайындағы әлеуметтік қақтығыстардың ерекшеліктерін философиялық-мәдениеттанулық талдаудан тұрады, бұл қазақстандық қоғам қақтығысының тұтас тұжырымдамасын жасауға ықпал етуі мүмкін.

Диссертацияның ережелері мен тұжырымдары әлеуметтік және гуманитарлық ғылымдардың, байланысты ғылыми салалардың мамандары үшін қазақстандық қоғамдағы қақтығыстарды одан әрі зерттеу үшін теориялық негіз бола алады. Сонымен қатар, медиация институтын зерттеудің практикалық маңыздылығын біз әлеуметтік қатынастардың конфликтогендерінің қаупін азайту үшін үлкен әлеуетке ие деп санаймыз, өйткені ол ашық қақтығыстар пайда болғанға дейін конфликтогеннің дамуына жол бермейді.

Маликова Асель Маликқызының «6D020400 – Мәдениеттану» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алуға ұсынылған «Шешендік өнер мәдениеттанулық талдау нысаны ретінде» диссертациясы.

Ғылыми зерттеу жұмысы тақырыбының өзектілігі, ең алдымен, мәдениет атты феноменнің болмыстық трансформацияға түсуімен байланысты. Мұның тектамырын іздейтін болсақ, оның мәні мәдениеттің антропоөзектік генезисінде жатыр деп айтуға болады. Кез келген мемлекет өздері құрған мәдениеттің аясында ғана біртұтас қауым ретінде өмір сүре алады. Оның құлдырауы немесе жойылып кетуі сол мемлекеттің, халықтың құлдырауына немесе жойылып кетуіне апарып соқтыратыны сөзсіз. Мәдениеттің түптамыры – қоғамда қалыптасқан адамның образы арқылы көрініс беретін рухани-адамгершілік идеалдар. Бұл мәселе тақырып өзектілігіне приципті түрде әдіснамалық негіз бола алады деп есептейміз.

Сонымен бірге, мәселенің өзектілігі шешендік сөз өнерінің константты антропты-мәдени мәселе болуымен байланысты деп есептейміз. Қазіргі тілтану саласындағы теориялық та, практикалық та маңызы бар проблемалардың бірі – сөйлеу мәдениеті. Алайда, адамдардың қарым-қатынас құралы ғана емес, адам тәрбиелеу, оны жетілдіру ісіндегі аса маңызды фактор ретіндегі тілге деген көзқарасы әрбір тарихи кезеңдерде әртүрлі болғаны да шындық.

Ғылыми жұмыс тақырыбының өзектілігін дәйектей түсетін келесі бір фактор – ол шешендік өнердің болуымен байланысты болмақ. Шешен сөйлеу өнері әлемдік мәдениеттің қалыптасуы мен дамуының эпицентрінің бірі десек болады. Мәдениеттің қалыптасуы мен дамуы шешендік өнердің қалыптасып дамуымен бірге жүретін егіз үрдіс. Оның әлемдік мәдениеттегі тамыры өте тереңде жатыр. Ең алдымен, шешендік өнер мен мәдениеттің шығу тегіне үнілетін болсақ, олардың арасында онтогендік байланысты аңғарамыз. Шешендік өнер, біздің пікірімізше, мәдениеттің өмір сүру кеңістігінің бірі, ал мәдениеттанудың эпистолярлық білім қоры. Оны зерттеу объектісіне айналдыру шешендік өнерді мәдениетті адами, әлеуметтік болмыс ретінде оның тереңіне бойлай түсуге, мәдени мәйекті тереңіре зерттеуге, бүгінгі әлеуметтік тұлғаның мәдени когнициясын кеңейтуге мүмкіндік береді деп есептейміз. Қорыта айтқанда шешендік өнер бүгінгі тұлғаның ғылыми мәдени рефлексия тынысын байыта түсетіні сөзсіз.

Тақырыптың өзектілігі бүгінгі мәдени кеңістіктегі шешендік өнердің трансформациялану үдерісімен байланысты деп есептейміз. Заманауи әлемдегі бұқаралық ақпараттар құралдары мен коммуникациялардың қарқынды дамуына байланысты шешендік өнерге деген қызығушылық та күрт артуда. Шешендік өнер мемлекеттік идеологияның, қоғамдық пікір мен қоғамдық көңіл-күйді, сонымен қатар әрбір тұлғаны қалыптастыру үдерісін басқарудың аса пәрменді құралы екені мәлім.

5. Рецензенттердің жұмысын талдау (сапасыз пікірлер мысалында).

Рецензенттер зерттеліп отырған проблемалардың ерекше өзектілігін және олардың қазақстандық ғылымның стратегиялық бағыттарын жүзеге асыруға бағытталғанын, диссертациялардың қазіргі жаһандану кезеңіндегі өзекті мәселелерді шешу бойынша ұсыныстар әзірлеу үшін маңызды екендігін атап өтті. Осыған байланысты рецензенттер **әлеуметтік қақтығыстар мен шешендік өнердің трансформацияларын** зерттеуге арналған мәселелерді оң бағалады. Сондай-ақ, докторанттардың мәдениеттанулық зерттеулеріне, ғылыми жаңалығына, зерттеулердің теориялық және практикалық маңыздылығына ерекше қызығушылық танытты. Атап айтқанда, **әлеуметтік қақтығыс және әлеуметтік медиация және шешендік өнер мәдениеттанулық талдау нысаны ретінде** тақырыптарының ғылыми маңыздылығы ерекше аталды. Рецензенттер мәдениеттану саласындағы ғылыми зерттеулердің нәтижелерін бағалау бойынша күрделі жұмыстар жасады, қазіргі қоғамдық-гуманитарлық ғылымның мәселелерін қарастырып отырған диссертациялардың жеткілікті деңгейде дайындалғанын,

философиялық-мәдениеттанулық зерттеулердің практикалық бағыттылығын атап өтті.

Диссертацияларды қарастыру барысында рәсімделу мен стилінде кездесетін кемшіліктер анықталды, диссертациялық зерттеудің мазмұнына нұқсан келтіретін ескертулер болған жоқ.

6. Ғылыми кадрларды даярлау жүйесін одан әрі жетілдіру бойынша ұсыныстар.

Инновациялық дамуда және мемлекеттің әлемдік ғылыми және білім беру кеңістігіне интеграциялануында қазіргі кезде халықаралық стандарттардың заманауи талаптарына сәйкес келетін, перспективті, бәсекеге қабілетті ғылыми кадрлар маңызды рөл атқарады. Қазақстандық ғылымды әлемдік кеңістікте ілгерілетудің басты міндеті - ғылымның дамуына жағдай жасау, қазіргі әлемде сұранысқа ие ғылыми бағыттар бойынша білікті ғылыми қызметкерлерді даярлау. Жаңа заманның ғылыми кадрларын даярлауда оң тәжірибе жинақталуда, дегенмен ғылыми кадрларды даярлау жүйесін жетілдіру үшін уақытылы шешуді қажет ететін мәселелер де бар, мысалы:

1. Мамандықтар бағыты бойынша кадрларды пәнаралық және ғылыми-методологиялық даярлауды күшейту.

2. Жүргізіліп жатқан ғылыми зерттеулердің тәжірибеге бағытталғандығына баса назар аудару.

3. Жоғары рейтингтік журналдарда жарияланған отандық ғалымдардың еңбектерін, мақалаларын белсенді пайдалану

7. Философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін дайындалған диссертацияларды қарастыру нәтижелері бойынша мәліметтер

Кесте 1

	6D020100 – Философия	6D020400 – Мәдениеттану	6D020600 – Дінтану	6D021500 – Исламтану
Қарастырудан алып тасталған диссертациялар	-	-	-	-
Соның ішінде, диссертациялық кеңес тарапынан қарастырудан алынып тасталғандары	-	-	-	-
Рецензенттердің теріс қорытындысы алынған диссертациялар	-	-	-	-

Қорғау нәтижесі бойынша оң қорытынды алғандар	-	2	-	-
Соның ішінде, өзге оқу орындарынан		2	-	-
Қорғау нәтижесі бойынша теріс қорытынды алғандар	-	-	-	-
Соның ішінде, өзге оқу орындарынан	-	-	-	-
Қорғалған диссертациялардың жалпы саны	-	2	-	-
Соның ішінде, өзге оқу орындарынан	-	2	-	-

Диссертациялық кеңестің
төрайымы _____

Диссертациялық кеңестің
ғалым хатшысы _____

А.Р. Масалимова

А.Д. Кұрманалиева

Өткізілген қорғаулар бойынша сандық ақпарат 2 кестеде берілді

Кесте 2

№	Дискеңес, мамандық	Барлық қорғаулар	Соның ішінде грант бойынша	Соның ішінде 2019 ж.	Ағылшын тіліндегі қорғаулар	Қазақ тіліндегі қорғаулар	Шет ел азаматтарының қорғаулары
	Философия бойынша ДК	2	2	2	-	2	-
	6D020100 – Философия	-	-	-	-	-	-
	6D020400 – Мәдениеттану	2	2	2	-	2	-
	6D020600 – Дінтану	-	-	-	-	-	-
	6D021500 – Исламтану	-	-	-	-	-	-